

INFORMATION ON EQUALITY AND SOCIAL JUSTICE IN ISRAEL
מידע על שוויון וצדק חברתי בישראל
מרכז "אדפא" - معلومات حول المساواة والعدالة الاجتماعية في إسرائيل

הערות ראשוניות של מרכז אדוה על מדיניות התקציב לשנת 2001

13.8.2000

יש לברך על כך שהממשלה החליטה להיצמד באופן פחות אדוק מאשר ב- 1999 לכללי הניהול המקרו-כלכלי, המוצגים על-ידי הגופים הפיננסיים הבינלאומיים כתורה מסיני. הדבר בא לידי ביטוי בהחלטה שלפיה מימוש מדד הגירעון של מאסטריכט יידחה עד לשנת 2003, ובהחלטה להגדיל במידת-מה (2.75%) את בסיס התקציב לשנת 2001 (משרד האוצר, *מדיניות התקציב לשנת 2001*, אתר האינטרנט).

עם זאת, הגידול בתקציב הוקצה לקובץ פרויקטים שמיועד לאפשר התהדרות ב"השקעה בחינוך ובתשתיות" - אך הרחוק מלענות על הצורך בגיבוש מדיניות ארוכת-טווח, שתסייע לשני-שליש מהישראלים להיות שותפים שווי-מעמד בכלכלה החדשה: שני-שליש מהשכירים המשתכרים שכר ממוצע ומטה; שני-שליש מבני הנוער שאינם מקבלים תעודת בגרות העומדת בדרישות הסף של האוניברסיטאות.

להלן מספר הערות ספציפיות:

תשתיות תחבורה

בתקציב המוצע, רוב התוספת לתשתיות תחבורה מיועד לכבישים ולא לרכבות. הרכבת - שהיא פחות מזהמת, יותר חסכונית במשאבי טבע ויותר נגישה לכל שכבות העם - זוכה שוב לנתח קטן.

בשנים 2000-2001, מתוכננת הוצאה גדולה על כביש חוצה ישראל - כביש שמתנגדים לו כמחצית מחברי-הכנסת, מרבית המומחים ורוב הארגונים הירוקים והחברתיים. מלבד הנזקים הרבים שיגרם, יגדיל הכביש עוד יותר את הפערים החברתיים, שכן סביר כי ישרת בעיקר עובדים המתגוררים בפרברים והנהנים ממימון הוצאות הרכב.

הצעתנו: להגדיל מיידית באופן משמעותי את תקציב הרכבת, על חשבון כביש חוצה ישראל.

תקציב החינוך

חלק מהגידול הצפוי מיועד להשכלה הגבוהה (להגדלת מספר הבוגרים במקצועות ההיי-טק), וחלק אחר לפנימיות יום (המיועדות להתחרות במוסדות ש"ס).

הבעיה המרכזית של מערכת החינוך: רק מעט יותר משליש מבני הנוער זוכה בתעודת בגרות העומדת בדרישות הסף של האוניברסיטאות. שליש זה מצליח, בין השאר, הודות לכך שבתי-הספר שלו נהנים ממשאבים כספיים מוגדלים, ובראשם - מימון של ההורים. הצעת התקציב אינה מתמודדת כלל עם ההידלדלות המתמשכת במשאבים של שאר בתי-הספר.

הצעתנו: להקצות משאבים לתכניות שישפיעו על כל המערכת, כדוגמת השוואת המימון של בתי-הספר בפריפריה למימון של בתי-הספר הנהנים מ"חינוך אפור".

הבטחת הכנסה

הצעת האוצר כוללת דיון נרחב במיוחד בתופעה ספציפית: גידול במספר מקבלי הבטחת הכנסה. המספר אכן גדל, בעיקר בעקבות גל העלייה (עד אז, מספר הנזקקים לא משך תשומת-הלב).

האוצר חותר לצמצם את תשלומי הבטחת הכנסה, באמצעות תוכניות שנועדו לדחוף אנשים לשוק העבודה. תוכניות כדוגמת "ניסוי ויסקונסין" האמריקאי מוצגות כפתרון פלאים.

אלא שבפועל, התוצאות מעורבות - והשלכותיהן שנויות במחלוקת. יתרה מזאת: בארה"ב יש מזה כמעט עשור תעסוקה מלאה; ואילו בישראל - לא זו בלבד שיש אבטלה גדולה, אלא שיש רבים אשר שוק העבודה החלש פלט אותם לצמיתות.

על כן, יש מקום לחשש כי תוכנית האוצר תיצור שכבה של ישראלים שייפגעו בשני היבטים: גם לא יוכלו להשתלב בשוק העבודה, וגם לא יוכלו ליהנות מהבטחת הכנסה. פגיעים במיוחד יהיו אלה שאינם נהנים מלובי פוליטי חזק: במיוחד ישראלים ותיקים בשכונות מצוקה, בעירות-פיתוח וביישובים ערביים.

הצעותינו:

א. להימנע מהחלטה מקדימה לקצץ בתקציב הבטחת הכנסה, ולהתמקד במקום זאת באיתור מקומות עבודה שיתאפיינו בשכר הוגן, תנאי עבודה הולמים, הכשרה מקצועית מפעלית והזדמנות לתעסוקה ממושכת.

ב. להתמקד בצעירים/ות המוכנים ממילא להיכנס לשוק העבודה.

ג. להוציא מראש אל מחוץ לתחומי הניסוי את אלה שיש להם סיכויים קלושים להיקלט בשוק העבודה ולהתמיד בו.

מרכז אדוה, ת.ד. 36529, תל-אביב 61364, טל. 03-5608871, פקס. 03-5602205

Fax. 03-5602205 Adva Center, POB 36529, Tel Aviv 61364, Tel. 03-5608871,

e-mail: advainfo@netvision.net.il